

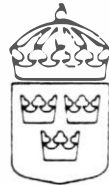
Motion till riksdagen

1989/90:So49

av Sten Svensson m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:107

Godkännande av FN-konventionen om barnets rättigheter

Mot.
1989/90
So49-55

Inledning

Det är positivt och ett steg i rätt riktning att Förenta nationerna har kunnat enas kring ett dokument till skydd för världens miljoner barn och ungdomar. Vi har under alltför lång tid kunnat läsa och se hur barn, inte minst i tredje världen men även hos oss, far illa. Barnarbete, misshandel, prostitution och olidliga uppväxtförhållanden är vanligare än vi gärna vill erkänna.

FN-konventionen skall ses som en signal om att världen inte accepterar att barn behandlas illa. Samtidigt skall vi vara ärliga och erkänna att för många barn kommer barnkonventionen inte att bli annat än en bit papper, som läses upp vid högtidliga tillfällen.

Gatubarnen i Rio de Janeiro, barnen på sexklubbarna i Manila och det misshandlade barnet i Stockholm kommer inte att få det bättre endast genom denna konvention. Det behövs mycket mer. Vi får se barnkonventionen som en utgångspunkt för ett bredare arbete för att göra barns och ungdomars situation bättre.

Propositionen

Regeringen föreslår att konventionen antas av riksdagen, med ett undantag. Regeringen vill att Sverige reserverar sig mot konventionens artikel 37 (c). I denna artikel krävs att barn som är frihetsberövade skall hållas åtskilda från vuxna.

Regeringen menar också att ett antagande av konventionen inte föranleder ändring i den svenska lagstiftningen.

Artiklarna 18 och 27

Konventionen deklarerar på ett flertal ställen att det är föräldrarna, eller den som i föräldrars ställe har vårdnaden om barnet, som är ansvariga för barnets uppväxt. Det allmännas uppgift skall, vilket också framgår av konventionen, endast utgöra den yttersta garanten om detta inte går att uppfylla. Artikel 18 punkt 2 respektive artikel 27 punkt 3 säger:

”För att garantera och främja de rättigheter som anges i denna konvention skall konventionsstaterna ge lämpligt bistånd till föräldrar och vårdnadshavare då de fullgör sitt ansvar för barnets uppfostran och skall säkerställa utvecklingen av institutioner, inrättningar och tjänster för vård av barn.”

— — —

”Konventionsstaterna skall — — — inom ramen för sina resurser vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar och andra som är ansvariga för barnet att genomföra denna rätt och skall vid behov tillhandahålla materiellt bistånd och utarbeta stödprogram — — —”

Regeringen menar att Sverige till fullo redan uppfyller dessa krav. I propositionen hävdas att det redan i dag finns en jämn fördelning mellan föräldrar och det som regeringen kallar ”samhället”, men vilket rätteligen borde benämnas staten eller den offentliga sektorn.

Vi delar inte denna syn och menar att skall Sverige uppfylla konventionens krav på att det i första hand är föräldrarna som är ansvariga för barnens uppväxt och tillskapande av drägliga levnadsvillkor, måste den svenska lagstiftningen ändras, till förmån för bl.a. alternativa barnomsorgsformer och vårdnadsbidrag.

Inte vid något tillfälle nämner konventionen att ”säkerställa utvecklingen av institutioner, inrättningar och tjänst för vård av barn” endast innebär monopoliserad kommunal barnomsorg, som endast kommer en del barn till del. Tvärtom ger konventionen möjlighet också för Sverige att lämna den planstyrda och havererande barnomsorgspolitik, till förmån för en politik baserad på familjens val. Denna möjlighet bör utnyttjas, vilket också skulle innebära att Sverige verkligen följde konventionens uppmaning att uppfostran och uppväxt är föräldrarnas naturliga ansvar och uppgift. Eller som det står i konventionens inledning:

” — — — som erkänner att barnet, för att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet, bör växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse, — — —”

Vi har vid flera tillfällen — senast under den allmänna motionstiden — presenterat förslag till en politik som verkligen skulle ge vårdnadshavare en reell möjlighet att välja det som passar den enskilda familjen bäst. Vi hänvisar i detta stycke därför till motionerna 1989/90:Sf259, So633 och So642.

Artikel 34

Artikel 34 skall förhindra utnyttjande av barn i sexuella sammanhang, dvs. prostitution, sexuella övergrepp och pornografi.

Regeringen konstaterar att Sverige redan i dag har förbud mot sexuellt utnyttjande av barn. Och det stämmer i så måtto att gränsen för sexuellt umgänge är satt vid en specifik ålder och att LVU-lagen ger myndigheter möjlighet att omhänderta ungdomar under 18 år som arbetar exempelvis på en sexklubb.

Däremot saknar den svenska lagstiftningen en åldersgräns för barns medverkan i pornografiska sammanhang. Ett faktum som konstaterades i form av en kommittémotion av Ingrid Sundberg m. fl. (m) i anledning av propositionen 1989/90:70 om våldsskildringar i rörliga bilder.

I denna motion konstateras att Sverige ytligt sett har ett förbud mot barnpornografi, men att bedömningen av vad som skall anses som barnpornografi eller inte baseras på de agerandes synliga könsmognad. Detta är en minst sagt bedräglig bedömningsgrund, vilket också påpekas i motionen.

Vi menar att om Sverige skall följa konventionens krav måste lagstiftningen ändras och bli specifik. Vi föreslår därför att det införs en regel som säger att pornografiskt material med agerande personer under 18 år inte får försäljas eller produceras i Sverige.

Artikel 37

I konventionens artikel 51 punkt 2 står följande.

”En reservation som strider mot denna konventions ändamål och syfte skall inte tillatas.”

Denna princip delar vi självfallet. Skall konventionen ha någon som helst reell funktion och verkligen utgöra ett skydd för barn och ungdomar är det viktigt att konventionen inte vidhängs med olika länders reservationer.

Detta anser dock uppenbarligen inte regeringen.

Artikel 37 berör frågor om tortyr och förvar. I artikelns avdelning c sägs att konventionsstaterna skall säkerställa att barn som frihetsberövats behandlas humanit och med respekt. Dessutom skall barn hållas åtskilda från vuxna om de är satta i förvar, om det inte ansestill barnets fördel att hållas tillsammans med vuxna. Det kan t.ex. för svensk del röra sig om barn till vuxna som hålls i förvar i utlänningsärenden.

Detta menar den svenska regeringen att Sverige inte kan acceptera utan måste reservera sig mot. Vi avvisar detta å det bestämdaste och menar att Sverige skall godta hela konventionen och, vad gäller artikel 37 (c), anpassa lagstiftningen till konventionens krav.

Det är en utmaning att ett land som i andra sammanhang säger sig arbeta för barnens rättigheter känner sig föranlåtet att reservera sig mot en artikel i en konvention vars syfte är just att skydda det enskilda barnet.

Regeringen hävdar i propositionen att en reservation mot denna artikel ”torde vara möjlig”. Detta är en minst sagt vag försäkring mot att Sverige inte initierar andra länder att också reservera sig mot konventionens krav och uppmaningar och därmed gör hela konventionen meningslös.

Argumentet för att Sverige inte anses kunna acceptera artikel 37 (c) är enligt propositionen dels att det endast i undantagsfall finns personer under 18 år i fängsligt förvar, dels att det dessutom finns regler som säger att personer under 21 år skall hållas åtskilda från intagna som kan påverka deras anpassning negativt.

Dessutom skriver regeringen att Sverige redan tidigare reserverat sig mot artikel 10 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter vad gäller just ungdomsbrottslingars rätt att hållas skilda från vuxna brottslingar.

Vi avvisar samtliga dessa argument som vi menar endast kan uppfattas som svepskäl för att dölja det egentliga skälet, nämligen att en anpassning både till denna konvention och till konventionen om de medborgerliga rättigheterna skulle kräva en lagändring och vissa ombyggnader av fängelser och de enskilda ungdomshemmen (det som tidigare gick under benämningen ”paragraf 12-hem”).

I sammanhanget vill vi också påpeka att bl.a. åklagarmyndigheten i Stockholm i sitt remissyttrande över konventionen konstaterar att den svenska lagstiftningen inte stämmer överens med konventionens artikel 37 (c). Detta

innebär sålunda att Sverige skulle bryta mot en av konventionens artiklar, vilket måste ses som allvarligt för Sveriges anseende.

Mot. 1989/90
So49

Det bör ankomma på utskottet att utforma erforderlig lagtext.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om valfrihet för barnfamiljer,
2. att riksdagen för att uppfylla konventionens artikel 34 beslutar om en fastställd åldersgräns på 18 år för barn i pornografiska sammanhang i enlighet med vad som i motionen anförts,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändringar i lag för att säkerställa barns rätt att hållas avskilda från vuxna vid förvar,
4. att riksdagen beslutar anta hela FN-konventionen om barnets rättigheter utan reservationer.

Stockholm den 10 april 1990

Sten Svensson (m)

Gullan Lindblad (m)

Görel Bohlin (m)

Charlotte Cederschiöld (m)

Hans Dau (m)

Ingvar Eriksson (m)

Karin Falkmer (m)

Margit Gennser (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Ing-Britt Nygren (m)

Bertil Persson (m)

Mona Saint Cyr (m)

Per Stenmarck (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Göran Åstrand (m)